3.11.2026

לכבוד

מירב שטרן, מנכ"לית	**שרה ויס מעודי**	**דוד ויצמן**
הרשות לקידום מעמד האישה	שליחה מיוחדת לנשים, שלום ובטחון	אגף רישוי כלי ירייה
	משרד החוץ	המשרד לביטחון לאומי
פרופ' גיל זלצמן, יו"ר	**דליה ינקו**	
המועצה הלאומית למניעת אובדנות	ראש האגף החברתי בטחוני	
משרד הבריאות	משרד הביטחון	

<u>הנדון: השלכות המלחמה המתמשכת על אמהות ובנות זוג לחיילים.ות -</u>
<u>המלצות מדיניות מבוססות על עדויות שנאספו</u>

1. אני פונה אליכם בשם ארגוני החברה האזרחית החתומים מטה כדי להביא את המלצות המדיניות שלהלן, המבוססות על הכרה בהשלכות הייחודיות של המצב המלחמתי המתמשך על נשים אמהות ובנות זוג לחיילים.ות.
2. ההמלצות מבוססות על נייר העמדה "חזרת שונה", שפרסם מרכז נשים, שלום וביטחון בעמותת איתך-معك. **נייר העמדה נשען על ראיונות עומק שערכה החוקרת מיכל שדה גולדווסר עם אימהות ובנות זוג של לוחמים בשירות סדיר ובמילואים, וכן על ראיון עם מומחית לאלימות במשפחה. המרואיינות הן יהודיות, חילוניות, דתיות, דרוזיות ובדואית, מצפון הארץ ועד דרומה. כולן מעידות על נזקים כבדים שנגרמים להן ולסביבתן שדורשים מענה וטיפול על ידי משרדיכם. אלה חלק מהמחירים ה"שקופים" שעל הממשלה לקחת בחשבון בקבלת ההחלטות בנושאי שלום ובטחון.**
3. פנייה זו נשענת על מחויבות מדינת ישראל ליישום החלטה 1325 של מועצת הביטחון של האו"ם, אשר מתייחסת בין היתר לפגיעות הייחודיות בנשים בקונפליקט אלים מתמשך. השבוע, ב- 31 באוקטובר, מלאו 26 שנים לקבלת החלטה 1325 של מועצת הביטחון של האו"ם בנושא נשים, שלום וביטחון. ההחלטה קוראת למדינות להגן על נשים מפני כל צורות האלימות בעת סכסוך, ולשלב נשים ונקודת מבט מגדרית בקבלת ההחלטות בנושאי שלום וביטחון. למעלה מ-100 מדינות גיבשו תוכניות פעולה לאומיות ליישומה. ישראל עיגנה את עקרונות ההחלטה בחוק שיווי זכויות האשה (סעיף 1ג6, תיקון משנת 2005) ובהחלטת הממשלה 2331 מיום 14.12.2014. כמו כן, ישראל נדרשת לדווח על יישום ההחלטה לוועדת האו"ם למיגור כל צורות האפליה נגד נשים (CEDAW), בהתאם להמלצה הכללית מס' 30 של הוועדה.

4. פנייה זו נשענת גם על ההבנה כי יש לבחון את מושג ה"ביטחון" במובן רחב, תוך הטמעת חשיבה מגדרית, התייחסות גם לביטחון בתוך הבית, ולבטחון גם של הסובבים והסובבות את הלוחמים.ות, כחלק ממדיניות ביטחון שלמה.

להלן נביא את ההמלצות המרכזיות שעלו במסמך:

א. שקלול צרכים וקולות של אמהות ובנות זוג לחיילים.ות בקבלת החלטות בנושאי שלום וביטחון:

- אחרי שלוש שנים של לחימה מתמשכת, ברור כי המחיר ששילמו ומשלמות אמהות ובנות זוג לחיילים.ות גבוה במיוחד, ואולם - קולן נעדר מקבלת החלטות בנושאי שלום ובטחון.
מהעדויות עולה כיצד המלחמה המתמשכת משפיעה על בריאותן, על יכולת הפרנסה שלהן, על הילדים האחרים בבית ועוד. ברי כי בטרם החלטה על יציאה למהלך צבאי יש לקחת בחשבון גם נושאים אלה, אשר יש להם השלכות מרחיקות לכת על כלל המשק והחברה. לפיכך, יש להכיר באימהות לחיילים כקבוצת אינטרס בעלת בסיס תביעות למשאבים, נראות ומשקל בקבלת ההחלטות, ולא רק כעניין משפחתי פרטני.
- מהעדויות עולה כי השלכות בריאותיות נרחבות וקשות על אמהות ובנות זוג ללוחמים.ות. כך, בין היתר, מדדי קורטיזול גבוה, כאבים כרוניים, בעיות קוגניטיביות ובעיות שינה. המחיר הבריאותי הזה הוא חלק מהמחירים "השקופים" אשר המדינה אינה משקללת במסגרת מחירי המלחמה.

ב. **התמודדות עם השלכות לוחמים השבים מהשירות על אלימות בבית**:

- לצד המודעות הקיימת למקרי פוסט טראומה רבים של לוחמים.ות החוזרים מהחזית, ישנה התעלמות מההשלכות על הנשים והילדים. לפיכך יש להכיר בלוחמים שבים כקבוצת סיכון ייחודית לאלימות במשפחה (גם ללא אבחנת פוסט-טראומה) ומתן מענה מניעתי מותאם, כולל אבחון לפני שחרור;
- "היא לא תגיד שהוא אלים כי הוא היה במילואים": התמודדות עם "תסמונת המטפלת" תוך יצירת ערוצי פנייה אנונימיים לנשים החוששות לדווח על מצוקה כדי "לגונן" על הלוחם שחזר. שיחות של גורמי הת"ש ביחידה עם בת הזוג או עם האם כדי לוודא שאין קושי שדורש התייחסות.
- קמפיין להעלאת מודעות לתופעה ולמענים המוצעים, תוך פנייה גם להתערבות של עומדים מהצד במקרה של חשיפה לקושי; שאלוני סינון והעלאת מודעות בקרב רופאים וגורמי רווחה.
- איסוף נתונים על היקף התופעה, כחלק מהפקת לקחים לגבי ההשלכות של מלחמות ומחיריהן.

ג. **צמצום ומעקב אחר נשק של לוחמים.ות משוחררים**:

מאז תחילת המלחמה עלה באופן דרמטי מספר הרשיונות לכלי נשק פרטיים, לצד כלי הנשק הצבאיים של חיילים אשר מגיעים למרחבים אזרחיים ציבוריים ולבתים. לתופעה רחבת היקף זו יש השלכות בין היתר על האמהות ובנות הזוג של הלוחמים.ות, כאשר הנשק בבית גורם במקרים רבים לעלייה במתח קיים ובאלימות מסוגים שונים. לא ניתן להתעלם מהדיווחים על עלייה במקרי ההתאבדות בקרב

לוחמים.ות בשנים האחרונות, לעומת ירידה של 40% במקרי האובדנות של אנשי צבא, שהיתה לאחר החמרת ההגבלות על יציאה הביתה עם נשק בשנת 2006.
לפיכך, אנו ממליצות על מגוון אמצעים להתמודד עם ההשלכות הרות הגורל של תפוצת הנשק הרחבה, כך בין היתר:

- עידוד הפקדת כלי נשק בבסיס בזמן יציאה הביתה.
- צמצום הקריטריונים לרישיון נשק.
- בדיקה רפואית הבוחנת גם סימנים של פוסט-טראומה כתנאי לרישיון לנשק, בנוסף להצלבות מידע מול גורמי הרווחה, על היעדר תלונות על אלימות בבית.
- דרישת הסכמה מצד בוגרים המתגוררים יחד עם מקבל הרישיון כדי לוודא שגם הם סבורים שנשק משפר את ביטחונם, כך שתחושת הביטחון של מקבל הרישיון לא תבוא על חשבון תחושת הביטחון של השנייה.
- עיגון הזכות לחופש מנשק במרחבים פרטיים וציבוריים.

ד. <u>יישום החלטה 1325 של מועצת הביטחון של האו"ם תוך שינויים בהקצאת משאבים מדינתיים לקידום הסדר מדיני:</u>

- יישום החלטה 1325, אליה מחויבת המדינה, ויישום החלטת הממשלה 2331 מיום 14.12.2014 בעניין: שילוב נשים במוקדי קבלת החלטות בנושאי שלום ובטחון והטמעת חשיבה מגדרית בשיח ובקבלת ההחלטות בתחום.
- הפניית משאבים לקידום הסדר מדיני; הקמת "קבינט לשלום" (בדומה לקבינט מלחמה), ורשות או אגף לקידום תהליכים מדיניים (בדומה למועצה לביטחון לאומי) שיקדמו הסכמים מדיניים תוך שיתוף אזרחי רחב.
- חינוך, הסברה וחוסן ארוך טווח: קידום שיח חינוכי על שלום ושקט אזורי כערכים המבטיחים את עתיד הבנים.ות וביטחונם;
- השקעה בחינוך לשוויון מגדרי, ובכלל זאת חינוך והסברה לבנים וגברים להבנת תפקידם כבני זוג ואבות שוויוניים, כדרך לאפשר לנשים פניות להגיע למוקדי השפעה;

נבקש לתאם פגישה ודיון לקידום הנושאים.

בברכה,

נטע לוי, עו"ד

מנהלת שותפה מרכז נשים, שלום ובטחון

איתך معكِ (מעכי) - משפטניות למען צדק חברתי

בשם הארגונים:

1. איתך معكِ (מעכי) - משפטניות למען צדק חברתי
2. אחותי למען נשים
3. איגוד מרכזי הסיוע
4. אמהות נגד אלימות

5. זעקת האמהות
6. מרכז רקמן
7. נשים לגופן
8. פוליטיקלי קוראת
9. רוח נשית
10. שוות לקידום נשים בזירה הציבורית במכון ון ליר בירושלים
11. שדולת הנשים

וכן חותמות אישיות:

1. כבוד השופטת (בדימוס) סביונה רוטלוי
2. רונית מריאן קדישאי
3. ד״ר מירב שמואלי
4. עירית חכים

העתקים:

אושרה פרידמן, סמנכ״לית הרשות לקידום מעמד האישה
דלית אזולאי, מנהלת ועדת הכנסת לקידום מעמד האישה ושוויון מגדרי
עו״ד מורן שניידר רוזנבלום, ראש החטיבה החברתית, משרד המשפטים
פרופ׳ נעמה קונסטנטיני, יו״ר המועצה הלאומית לבריאות האישה

תל אביב: איתמר בן אב"י 9 **טל. 03-5160103 פקס. 03-5163940**
באר שבע: הדסה 53 טל. 08-6270718 פקס. 08-6652658
חיפה: ארלוזורוב 118 טל. 04-8525128 פקס.04-8288514
mail@itach.org.il www.itach.org.il